

REJESTRACJA CIĄGNIKÓW NOWYCH W POLSCE I W EUROPIE ZACHODNIEJ

Streszczenie

Liczba zarejestrowanych w 2015 r. ciągników fabrycznie nowych była w Polsce o 13,7%, a w piętnastu krajach Europy Zachodniej średnio o 3,4% mniejsza niż rok wcześniej. W jedenastu krajach zachodnioeuropejskich odnotowano zmniejszenie rejestrowanych ciągników o 1,8-17,5%, a w czterech - zwiększenie o 1,3-21,2%. Wśród trzech dominujących na polskim rynku firm znalazły się: New Holland, John Deere i Zetor. Ich łączny udział w rynku ciągników fabrycznie nowych wyniósł w 2014 r. 43,1%, a w 2015 r. - 45,2%. W piętnastu krajach Europy Zachodniej były to: John Deere, New Holland i Fendt, których łączny udział w rynku wyniósł w 2014 r. 42,1%, a w 2015 r. - 41,3%.

Słowa kluczowe: ciągniki fabrycznie nowe, rejestracja, Polska, Europa Zachodnia

Wstęp

Sytuacja na rynku maszyn rolniczych jest ściśle związana z koniunkturą w rolnictwie, od której zależy popyt krajowy, decydujący o poziomie produkcji i importu sprzętu rolniczego [11]. Dokonujący się w Polsce od 1989 r. proces transformacji spowodował w przemyśle maszyn rolniczych nie tylko przemiany własnościowe, lecz także znaczne zmniejszenie produkcji z powodu malejącego popytu ze strony polskich rolników [12]. Drastyczny spadek produkcji i silna konkurencja zagraniczna były m.in. przyczyną malejącej roli Ursusa na rynku ciągników w Polsce.

Wejście Polski do Unii Europejskiej (UE) i związane z nim wdrożenie wspólnej polityki rolnej (WPR) oraz uruchomienie mechanizmów finansowego wsparcia rolnictwa w ramach tworzonych programów rolno-środowiskowych, w tym stymulujących rozwój działalności prowadzonej w systemach ekologicznych, poprawiło sytuację rolników polskich [3]. Po integracji Polski z UE nastąpiła wyraźna poprawa w zakresie inwestowania w polskim rolnictwie. Wyniki badań 53 gospodarstw rolnych o areale od 8,8 do 150 ha użytków rolnych (UR), przeprowadzonych w latach 2009 i 2010, pozwoliły pozytywnie ocenić działalność inwestycyjną właścicieli tych gospodarstw [14, 15]. Mimo zwiększenia popytu po wejściu do Unii Europejskiej, produkcja ciągników w Polsce po 2008 r. drastycznie się zmniejszyła [7, 8]. Następstwem tego była malejąca rola Polski w gronie światowych i europejskich producentów ciągników rolniczych [16].

Z uwagi na zmieniającą się sytuację na rynkach rolnych oraz w otoczeniu rolnictwa istnieje potrzeba prowadzenia bieżących badań rynku maszyn rolniczych, w miarę udostępniania aktualnych danych, niezbędnych do ich realizacji. Uzasadnia to podjęcie niniejszej pracy, której celem jest analiza porównawcza zmian liczby ciągników nowych, rejestrowanych w Polsce i w piętnastu krajach Europy Zachodniej w latach 2014-2015, z uwzględnieniem udziału ważniejszych producentów na rynkach będących przedmiotem tej analizy.

Materiał źródłowy i metody badań

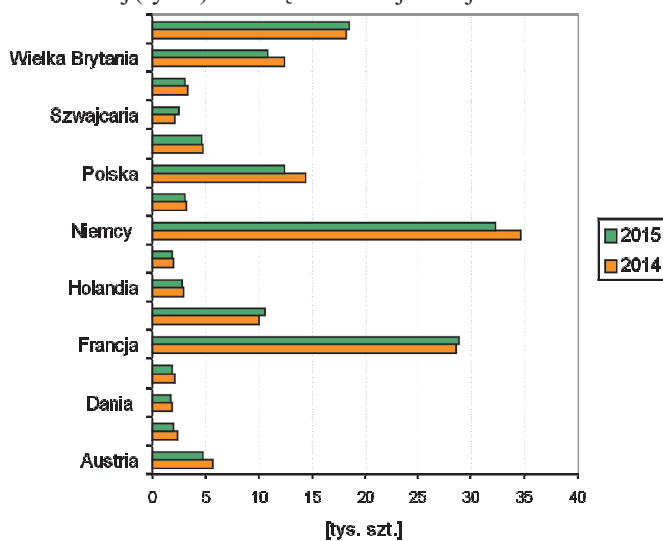
Podstawę analizy porównawczej stanowiły dane z publikacji krajowych [9, 10] i zagranicznych [1, 2, 13], zawierających informacje o stanie rynku ciągników.

Na podstawie tych danych określono dynamikę zmian liczby zarejestrowanych ciągników nowych w latach

2014-2015. Porównano dane odnoszące się do Polski ze średnimi z piętnastu krajów Europy Zachodniej. Przedstawiono też udział ważniejszych producentów na porównywanych rynkach, z tym, że w tym przypadku liczbę objętych analizą krajów Europy Zachodniej ograniczono do jedenastu z powodu braku danych z Francji, Holandii, Irlandii i Wielkiej Brytanii o strukturze rejestracji ciągników wg ich producentów w 2015 r. Z uwagi na to, że w niektórych krajach, w tym w Niemczech, dane o ciągnikach firm Case IH i Steyr oraz SAME, Lamborghini i Hürlimann podano łącznie, w niniejszej pracy przyjęto tę samą zasadę, sumując odpowiednie wartości dla Polski i krajów Europy Zachodniej, w których wymienione firmy były rozpatrywane osobno.

Wyniki badań i ich analiza

Liczba zarejestrowanych w 2015 r. ciągników fabrycznie nowych była w Polsce o 13,7% mniejsza niż rok wcześniej. Zmniejszenie liczby zarejestrowanych ciągników (o 1,8-17,5%) odnotowano także w jedenastu krajach Europy Zachodniej (rys. 1). Zwiększenie rejestracji w 2015 r. odnoto-

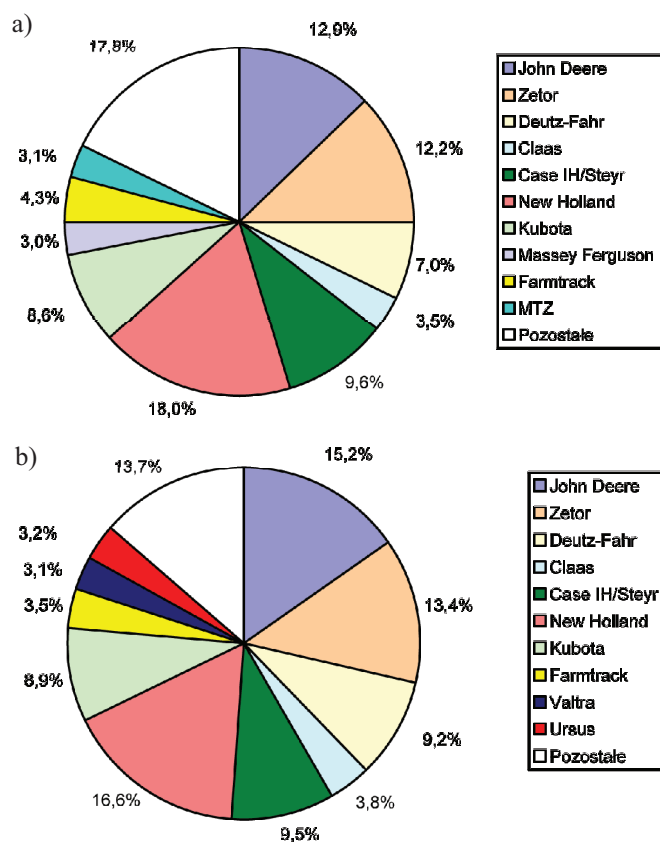

ródło: opracowanie własne na podstawie [1, 9, 10] /
Source: own elaboration based on [1, 9, 10]

Rys. 1. Rejestracja ciągników fabrycznie nowych w Polsce i krajach Europy Zachodniej w latach 2014 i 2015

Fig. 1. Registration of brand new tractors in Poland and West European countries in 2014 and 2015

wano w Szwajcarii (o 21,2%), Hiszpanii (o 5,7%) oraz we Włoszech (o 1,4%) i Francji (o 1,3%). Średnia liczba ciągników zarejestrowanych w Europie Zachodniej była w 2015 r. o 3,3% mniejsza niż w 2014 r. W latach objętych analizą największy udział na polskim rynku ciągników nowych miał New Holland (rys. 2). Jednak przewaga tej firmy nad drugą z kolei - John Deere - zmalała z 5,8 punktu procentowego (p.p.) w 2014 do 1,4 p.p. w 2015 r.

ródło: opracowanie własne na podstawie [1, 2, 9, 10, 13] / Source: own elaboration based on [1, 2, 9, 10, 13]

Rys. 2. Udział głównych producentów w strukturze ciągników fabrycznie nowych, zarejestrowanych w Polsce: a) w 2014 r., b) w 2015 r.

Fig. 2. The share of main producers in structure of brand new tractors, registered in Poland: a) in 2014, b) in 2015

Podobną jak w Polsce kolejność lidera i wicelidera na rynku ciągników notowano w Belgii, Danii i Holandii. Zwiększenie udziału na polskim rynku odnotował Zetor, który zarówno w 2014, jak i 2015 r. był trzecim z kolei dostawcą ciągników fabrycznie nowych. Wysoki udział Zetora na rynku ciągników w Polsce odbiega wyraźnie od średniej z krajów Europy Zachodniej, gdzie ciągnik produkowany u naszych południowych sąsiadów zajmował dalekie miejsca z udziałem 0,26 w 2014 r. i 0,30% w 2015 r.

W porównaniu ze stanem z 2014 r. wzrost liczby zarejestrowanych ciągników w 2015 r. odnotowały na polskim rynku: Ursus - o 41,4%, Deutz Fahr - o 13,6%, TYM - o 3,6% oraz John Deere - o 1,4%. Natomiast większość firm miała w 2015 r. mniej niż w 2014 r. zarejestrowanych ciągników, a wśród nich: Farmtrack - o 29,9%, New Holland o 20,4%, Case IH i Steyr rozpatrywane łącznie - o 15,2%, Massey Ferguson - o 15,1%, Kubota - o 11,3%, Claas - o 6,4%, Zetor - o 5,4%; Valtra o 1,8%, a spośród firm nie wyszczególnionych na rys. 2 i zaliczonych do grupy „pozostałe”: MTZ - o 79,6%, LS - o 61,0%, Landini - o 48,5%, McCormick - o 44,3%, Fendt - o 34,1%, Same, Lamborghini i Hürlimann - o 28,9%, a Kioti - o 13,8%.

Zmniejszanie liczby rejestrowanych w Polsce ciągników fabrycznie nowych świadczy o malejącym popycie na ten rodzaj środków mechanizacji rolnictwa. Powodem tego zjawiska, które jest obserwowane od 2013 r., kiedy liczba zarejestrowanych ciągników zmniejszyła się o 22,5% w porównaniu z rokiem poprzednim, była pogarszająca się koniunktura w rolnictwie. Nasuwa się jednak pytanie: dlaczego w tych warunkach drastycznie maleje popyt na relatywnie tanie ciągniki MTZ, a rośnie popyt na droższe ciągniki firmy John Deere? Wydawałoby się, że powinno być odwrotnie. Być może wyjaśnienie tej kwestii polega na tym, że dekonunktura dotknęła najbardziej grupę rolników średnio zamożnych, będących potencjalnymi nabywcami tańszych ciągników fabrycznie nowych. Część z nich, rezygnując z zakupu nowych ciągników nabyła prawdopodobnie ciągniki używane. Świadczyć o tym może zwiększenie importu ciągników używanych, których w 2015 r. sprowadzono o 118,4% więcej niż w 2012 r., w którym osiągnięto w Polsce rekordowy poziom rejestracji ciągników nowych w okresie po wejściu do UE. Mogą być też inne przyczyny tego stanu rzeczy: możliwości korzystania z dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), a także stopień nasycenia rolnictwa ciągnikami.

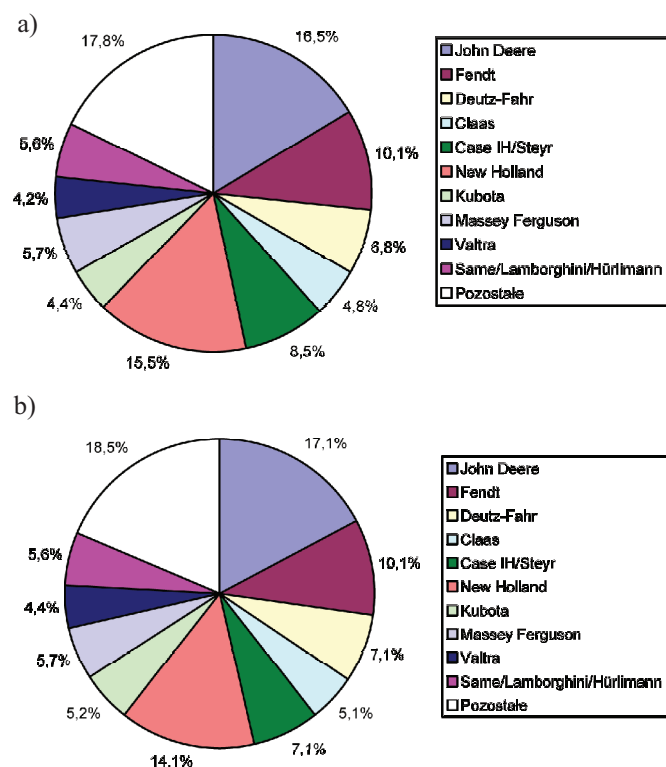
Pod względem liczby ciągników użytkowanych w rolnictwie w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych Polska jest w czołówce światowej, gorzej jednak przedstawia się stan jakościowy tych zasobów. Wyniki badań Kruczkowskiego [4] wykazały, że przeciętny wiek ciągnika użytkowanego w rolnictwie polskim w 2004 r. wyniósł ponad 22 lata (22,4), przy czym ponad 15-letnie ciągniki stanowiły ok. 93%, a ponad 25-letnie 33% ogółu. Tylko 4,3% ogółu ciągników mieściło się w przedziale wiekowym do 10 lat. Z badań Muzalewskiego [5, 6], przeprowadzonych w 41 rozwojowych gospodarstwach rodzinnych o średnim areale 36 ha użytków rolnych, wynika, że przeciętny wiek podstawowego parku ciągnikowo-maszynowego w tych gospodarstwach wynosił w 2002 r. blisko 15 lat, a przewidywany łączny okres trwania - ponad 24 lata. Jak widać, także w gospodarstwach rolnych zaliczanych do kategorii rozwojowych, charakteryzujących się znacznie większą od przeciętnej w kraju powierzchnią posiadanych użytków rolnych, okres trwania ciągników jest o wiele dłuższy od optymalnego. Tymczasem stan odnawiania parku ciągnikowego w Polsce, mierzony liczbą dostarczanych ciągników fabrycznie nowych w przeliczeniu na 1000 ciągników użytkowanych w rolnictwie w 2014 r. wyniósł 11 szt. i był znacznie niższy w porównaniu z większością krajów Europy Zachodniej, z wyjątkiem Hiszpanii i Włoch [16]. W tym świetle nie wydaje się, aby nasycenie gospodarstw było główną przyczyną spadku popytu na ciągniki fabrycznie nowe w Polsce. Istnieje potrzeba badań, które mogłyby dać odpowiedź na postawione pytanie.

Wśród trzech firm dominujących na rynku piętnastu krajów Europy Zachodniej znalazły się: John Deere, New Holland i Fendt (rys. 3), których łączny udział w sumie zarejestrowanych ciągników wyniósł w 2014 r. 42,1%, a w 2015 r. - 41,3%.

Rynek krajów Europy Zachodniej różni się od polskiego wysokim miejscem firmy Fendt w strukturze rejestrowanych ciągników. Jej udział w liczbie ciągników nowych, zarejestrowanych w latach 2014 i 2015 wyniósł po 10,1%. W Polsce firma ta, z udziałem 1,7 i 1,3% w latach 2014 i 2015, zajmowała dalekie miejsce na rynku ciągników. Wyprzedzała ją m.in. Ursus, z udziałem 2,0 i 3,2%.

W porównaniu ze stanem z 2014 r. zwiększenie liczby zarejestrowanych ciągników w jedenastu krajach Europy Zachodniej odnotowano w 2015 r. w przypadku firm: Schibaura - o 25,0%, Kubota - o 14,1%, Carraro - o 15,3%,

Foton - o 10,2%, McCormic - o 8,5%, Iseki - o 7,2%, Hako - 6,7%, Holder - o 4,7%, Landini - o 4,5%, Valtra - o 1,9%, Deutz-Fahr - o 1,1 %, Claas - o 0,8% oraz John Deere - o 0,3%. Mniejszą niż rok wcześniej liczbę zarejestrowanych ciągników miały w 2015 r. firmy: Rigitrack - o 40,0%, Goldoni - o 39,3%, Case IH/Steyr - o 19,4%, Zetor - o 15,8%, MTZ - o 14,2%, New Holland - o 12,4%, Branson/Kukje - o 10,9%, BCS - o 10,3%, Pasquali - o 6,2%, Tong Yang - o 5,1%, M.B. Unimog - o 5,0%, Valpadana - o 4,2%, Massey Ferguson - o 4,1%, Same/Lamborghini/Hurlimann - o 3,9%, Fendt - o 3,3%, Daidong/Kioti - o 3,1% oraz Lindner - o 2,6%.

ródło: opracowanie własne na podstawie [1, 2, 9, 10, 13] / Source: own elaboration based on [1, 2, 9, 10, 13]

Rys. 3. Udział głównych producentów w strukturze ciągników fabrycznie nowych, zarejestrowanych w krajach Europy Zachodniej a) w 2014 r., b) w 2015 r.

Fig. 3. The share of main producers in structure of brand new tractors, registered in West European countries: a) in 2014; b) in 2015

Podsumowanie

W porównaniu ze stanem w 2014 r. liczba ciągników fabrycznie nowych zarejestrowanych w 2015 r. zmniejszyła się w Polsce o 13,7%, a w piętnastu krajach Europy Zachodniej - średnio o 3,3%. Zarówno w Polsce, jak i w krajach Europy Zachodniej obok firm notujących zmniejszenie rejestracji ciągników nowych były też firmy wykazujące wzrost liczby

rejestracji tych źródeł siły pociągowej. Odsetek firm wykazujących wzrost rejestracji był w krajach Europy Zachodniej większy niż w Polsce.

Wśród trzech firm dominujących na rynku ciągników fabrycznie nowych w Polsce znalazły się: New Holland, John Deere i Zetor, z łącznym udziałem w rynku ciągników fabrycznie nowych 43,1% w 2014 r. i 45,2% w 2015 r., a w piętnastu krajach Europy Zachodniej: John Deere, New Holland i Fendt, z odpowiednim udziałem 42,1 i 41,3%.

Istnieje potrzeba prowadzenia bieżących badań rynku ciągników w celu określenia uwarunkowań i prawidłowości jego funkcjonowania w zmieniającej się sytuacji makroekonomicznej w skali krajowej i globalnej.

Bibliografia

- [1] Bunter durch nationale Marktführer. Agrartechnik business, 2016, Ausgabe 7.
- [2] Flecker M.: Tractor Report 2014. VDMA Agricultural Machinery Association. Frankfurt am Main, 2015.
- [3] Jucherski A., Król K.: Obciążenie i nasycenie produktu i ziemi wartością oraz mocą środków mechanizacji w wybranych górskich gospodarstwach mlecznych. Problemy Inżynierii Rolniczej, 2013, 1 (79), 41-50.
- [4] Kruczkowski M.: Analiza rynku i parku ciągnikowego krajowego rolnictwa - 2004. IBMER, 2005. Maszynopis. Symbol dok. 1/787.
- [5] Muzalewski A.: Analiza i ocena wyposażenia gospodarstw w ciągniki oraz ich użytkowania. Inżynieria Rolnicza, 2004, 4(59).
- [6] Muzalewski A.: Modernizacja gospodarstw rolnych w ramach PROW 2007-2013. [online]. Warszawa, IBMER, 2007. [Dostęp: 14.12.2012]. Dostępny w Internecie: http://www.arimr.gov.pl/file-admin/pliki/zdjecia_strony/185/Eks_r_z_m_300309.pdf.
- [7] Pawlak J.: Podaż krajowa środków mechanizacji rolnictwa w Polsce w latach 2004-2013. Problemy Inżynierii Rolniczej. 2015, 1(87), 41-52.
- [8] Pawlak J.: Produkcja środków mechanizacji rolnictwa w Polsce w latach 2004-2013. Problemy Inżynierii Rolniczej, 2014, 4(86), 5-14.
- [9] Rynek ciągników rolniczych. Na niewielkim minusie. ATR Aktualności techniki rolniczej, ogrodniczej, komunalnej, leśnej, 2015, 2.
- [10] Rynek ciągników rolniczych. Znow pod kreską. ATR Aktualności techniki rolniczej, ogrodniczej, komunalnej, leśnej, 2016, 1.
- [11] Waszkiewicz Cz.: Charakterystyka krajowego rynku maszyn do zbioru zbóż i ziemniaków. Problemy Inżynierii Rolniczej, 2009, 1(63), 57-60.
- [12] Waszkiewicz Cz.: Rynek wybranych narzędzi i maszyn rolniczych do produkcji roślinnej w Polsce w latach 2001-2007. Problemy Inżynierii Rolniczej, 2009, 1(63), 51-56.
- [13] Wiesendorfer G., Heimann J., Haus A., Häser-Hördt D.: Economic Report 2015. VDMA Agricultural Machinery Association. Frankfurt am Main, 2015.
- [14] Wójcicki Z., Kurek J.: Nakłady inwestycyjne w rozwojowych gospodarstwach rodzinnych. Problemy Inżynierii Rolniczej, 2011, 4(74), 5-11.
- [15] Wójcicki Z., Rudeńska B.: Działalność inwestycyjna w badanych gospodarstwach rodzinnych. Problemy Inżynierii Rolniczej, 2013, 3(81), 5-16.
- [16] Zalewski A.: Rynek środków produkcji dla rolnictwa. Stan i perspektywy. Nr 43. IERiGŻ-PIB, ARR, MRiRW, Warszawa, 2016. ISSN 2081-8815.

REGISTRATION OF BRAND NEW TRACTORS IN POLAND AND WESTERN EUROPE

Summary

Number of registered in 2015 brand new tractors was in Poland by 13.7%, and in 15 countries of Western Europe - as average - by 3.4% lower than a year earlier. In eleven West European countries the decreases in number of registered tractors by 1.8 - 17.5%, and in four - the increases by 1.321.2% were noted. Among three dominating marks on Polish market were: New Holland, John Deere and Zetor, with their joint share on brand new tractor market of 43.1% in 2014 and 45.2% in 2015. In 15 countries of Western Europe John Deere, New Holland and Fendt dominated, with a joint share on brand new tractor market of 42.1% in 2014, and 41.3% in 2015.

Key words: brand new tractor, registration, trends, Poland, Western Europe